लोके स्त्रीणां सांत्वयिता पुमान् यथायथासांत्वयति तथातथातत्तत्सांत्वानुसारेण सस्त्रीणां वश्यइष्टोभवति ॥ त्वयितु यथायथाहं प्रियं वक्ताऽभूवं तथातथा त्वया परिभूतएवा स्मीतिशेषः ॥२॥ एवंच त्वद्विषये न्यायप्राप्तं उत्पन्नं क्रोधं क्रोधकार्यं वधं त्वद्विषये समुत्थितः कामोनियच्छति निरुणद्धि तत्र दृष्टांतः ॥ द्रवतइति ॥ अमार्गमासाद्य द्रवतोधावतोहयान्सुसारथिरिव ॥३ ॥ ननु विपरीतं क्रोधएव किं न कामं रुणद्धि इत्यत्र कामस्यौत्कट्यादित्याह ॥ वामइति क्रूरइत्यर्थः ॥ सव्येकौर्येसुंदरेचवामइतिकोशः ॥ कामक्रौर्यमेवाह यस्मिन्निति॥परमक्रोधविषयेपि यत्र जने कामोनिबध्यते तत्र जने अनुक्रोशोदयास्नेहश्च जायते ॥ तस्मात्क्रोधात्कामउत्कटक्रूरत्ववानित्यर्थः ॥

यथायथासांत्वयितावश्यःस्त्रीणांतथातथा॥ यथायथाप्रियंवक्तापरिभूतस्तथातथा ॥ २ ॥ सन्नियच्छतिमेक्रोधंत्वयिकामःसमुत्थितः॥ द्रवतोमार्गमासाद्यहयानिवसुसारथिः॥ ३॥ वामःकामोमनुष्याणांयस्मिन्किलनिबध्यते॥ जनेतस्मिंस्त्वनुक्रोशःस्नेहश्चकिल जायते॥ ४॥एतस्मात्कारणान्नत्वांघातयामिवरानने॥ वधार्हामवमानार्हांमिथ्याप्रव्रजनेरतां॥ ५॥ परुषाणिहिवाक्यानियानिया निब्रवीषिमां॥ तेषुतेषुवधोयुक्तस्तवमैथिलिदारुणः॥ ६॥एवमुक्त्वातुवैदेहींरावणोराक्षसाधिपः ॥ क्रोधसंरंभसंयुक्तःसीतामुत्तर मब्रवीत्॥ ७ ॥ द्वौमासौरक्षितव्यौमेयोवधिस्तेमयाकृतः॥ततःशयनमारोहममत्वंवरवर्णिनि॥ ८॥ द्वाभ्यामूर्ध्वंतुमासाभ्यांभर्तारं मामनिच्छतीं॥ ममत्वांप्रातराशार्थेसूदाश्छेत्स्यंतिखंडशः॥ ९॥ तांभर्त्स्यमानांसंप्रेक्ष्यराक्षसेंद्रेणजानकीं ॥ देवगंधर्वकन्यास्ताविषेदुर्विकृतेक्षणाः॥ १० ॥

॥ ४ ॥ एतस्मादिति ॥ उत्कटकामविषयत्वादित्यर्थः ॥ मिथ्याप्रव्रजने निष्प्रयोजनमेव भोगत्यागरूपप्रव्रजनमार्गे रतां ॥ मिथ्याप्रव्रजितेइतिपाठे रामेरतामित्यर्थः ॥५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ अवधिः मासानुद्वादशभामिनीत्यारण्यकांडोक्तस्तन्मध्ये द्वौ मासाववशिष्टौ तौ मया रक्षणीयौ॥यद्यपिवर्ततेदशमोमासोद्वौतुशेषौप्लवंगमेति सीता वक्ष्यति तथाप्यल्पांतरत्वात् मासद्वयरक्षणोक्तिरविरुद्धा ॥ ८ ॥ प्रातराशः प्रातःकालिकं भोजनं ॥ ९ ॥ देवगंधर्वकन्याः सीतावदेव बलादाहृताइत्यर्थः ॥ १० ॥